

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Sint-Martinusscholen 118349 te Herk-de-Stad

Hoofdstructuur	so
Pedagogische eenheid	39313-39321-118315-118323-118331-118349
Instellingsnummer	118349
Instelling	Sint-Martinusscholen
directeur	Lut FAVOREEL
adres	Diestsesteenweg 5 - 3540 HERK-DE-STAD
telefoon	013-35.54.30
fax	013-35.54.34
e-mail	lfavoreel@st-martinus.be
website/URL	http://www.st-martinus.be
Bestuur van de instelling	971184 - VZW KaSO Herk-de-Stad
adres	te HERK-DE-STAD Veearts Strauvenlaan 5 3540 HERK-DE-STAD
Scholengemeenschap	113381 - SGKSO Sint-Martinus Herk-de-Stad
adres	te HERK-DE-STAD Veearts Strauvenlaan 5 3540 HERK-DE-STAD
CLB	114901 - Vrij CLB West - Limburg te
adres	BERINGEN Sint-Catharinastraat 8 - 3580 BERINGEN
Dagen van het doorlichtingsbezoek	30/01/2012 - 31/01/2012 - 01/02/2012 - 02/02/2012 - 03/02/2012
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	03/02/2012
Datum bespreking verslag met de instelling	07/03/2012

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever

Teamleden

Etienne Gielen

Ria Coenen, Dirk Diepers, Leander

Froidcoeur, Jorgen Hus, Jan Meers, Gabriël

Poppe, Monique Van der Straeten, Chris Van

Woensel, William Vroonen, Martine Zaman

Deskundige(n) behorend tot de
administratie

nihil

Externe deskundige(n)

nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
1. SAMENVATTING	6
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	8
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	8
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	8
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	9
3.1 Nederlands in de B-stroom van de eerste graad	9
3.2 Plastische opvoeding in de A- en B-stroom en het beroepsvoorbereidend leerjaar van de eerste graad	10
3.3 Wiskunde in de A-stroom van de eerste graad	11
3.4 PV/TV Huishoudkunde in het tweede leerjaar van de eerste graad, basisoptie Sociale en Technische vorming	13
3.5 PV/TV Bakkerij/hotel/slagerij in het beroepsvoorbereidend leerjaar, beroepenveld Hotel-bakkerij-slagerij	14
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	16
4.1 Begeleiding	16
4.2 Evaluatie	17
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	21
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	23
6.1 Wat doet de school goed?	23
6.2 Wat kan de school verbeteren?	23
6.3 Wat moet de school verbeteren?	23
7. ADVIES	24
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	24

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De Sint-Martinusscholen van Herk-de-Stad zijn in 2005 ontstaan uit een fusie van vier secundaire scholen die in de onmiddellijke omgeving van elkaar zijn gelegen. Administratief bestaat de scholengemeenschap uit zes deelscholen die samen een pedagogische eenheid vormen. Deze pedagogische eenheid wil het gemeenschappelijk onderwijskundig project en het gezamenlijk beleid geleidelijk vorm geven. Bestuursmatig en organisatorisch zijn de scholen op elkaar afgestemd, maar de gelijkgerichtheid van een aantal onderwijskundige processen is nog in ontwikkeling. De scholen zijn gehuisvest op twee campussen in het centrum van een kleine stad; de eerste graad is fysiek gescheiden van de bovenbouw. Deze samenvatting beschrijft de werking van de pedagogische eenheid als geheel en daarom wordt verder in de samenvatting meestal de benaming 'school' gebruikt.

De Sint-Martinusscholen bieden een breed en samenhangend onderwijsaanbod aan met studierichtingen in het aso, bso en tso. De structuuronderdelen van de eerste graad zijn op die van de bovenbouw afgestemd. De schoolvisie stelt een brede kijk op mens en samenleving centraal. Elke jongere is gelijkwaardig en er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de onderwijsvormen. De aandacht voor het algemeen welbevinden en de zorg voor discipline ondersteunen deze visie. Sinds het schooljaar 2011-2012 deelt de school het studieaanbod in interessegebieden in. Het beleid wil hiermee de pedagogische eenheidsvisie versterken en het onderscheid tussen de onderwijsvormen opheffen. Merkwaardig is dan wel dat in het eerste leerjaar van de eerste graad het keuzegedeelte expliciet wordt benoemd als voorafname op een studierichting. Hiermee gaat de school in tegen de geldende visie van een brede basisvorming in de eerste graad.

De school kan behoorlijke tot goede leerresultaten van haar leerlingen voorleggen. De uitgereikte attesten tonen aan dat het merendeel van de leerlingen een succesvolle schoolloopbaan doorloopt. De school reikt in vergelijking met het Vlaams gemiddelde meer A-attesten uit. Ze besteedt hierbij tevens aandacht aan het preventief en tijdig heroriënteren van haar leerlingen. Opvallend is dat in bepaalde studierichtingen van de derde graad het aantal uitgereikte C-attesten procentueel hoog ligt. Vanuit het aso en het tso stromen de leerlingen meer dan het Vlaams gemiddelde door naar het hoger onderwijs. De resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs zijn voor de meeste studierichtingen behoorlijk tot goed; een aantal studierichtingen kunnen zelfs een gevoeliger hoger dan gemiddeld studiesucces voorleggen.

Voor de meeste doorgelichte vakken worden de leerplandoelstellingen in voldoende mate gerealiseerd. De leerplanrealisatie voldoet niet voor de vakken economie in aso Economie-wiskunde en Economie-moderne talen, voor de vakken van het specifiek gedeelte in tso Mechanische vormgevingstechnieken en voor de vakken van het specifiek gedeelte in de derde leerjaren van de derde graad bso Banketbakkerij-chocoladebewerking en Fotolassen. Daarnaast kan voor een aantal vakken de leerplanrealisatie nog naar een hoger peil worden gebracht. De school heeft dit schooljaar hiervoor enkele initiatieven op touw gezet. De vakgroepen kregen eigen verantwoordelijkheden en de school moedigde hen aan om horizontale en verticale samenwerking uit te bouwen. Daarnaast wil het beleid de gelijkgerichtheid van enkele onderwijskundige processen en beleidslijnen versterken. Hiervoor kregen onder meer de pedagogisch-didactische taken van de directieambten een gewijzigde invulling. Voorlopig bewaakt het beleid de leerplanrealisatie, de horizontale samenhang en de verticale leerlijnen nog onvoldoende.

Verder blijkt dat er nog groeikansen liggen in een striktere beleidsmatige aansturing en opvolging van de onderzochte onderwijskundige processen: de leerbegeleiding, de evaluatiepraktijk en de rapporteringspraktijk. De school heeft nog geen overkoepelende en gedragen schoolvisie op leerbegeleiding. Nochtans zijn er talrijke goede initiatieven die echter een veeleer geïsoleerd bestaan leiden. De geboden leerondersteuning varieert dan ook niet alleen per administratieve school, maar ook leraar- en vakgroepgebonden. Wat het evaluatiebeleid betreft, hebben de Sint-Martinusscholen eveneens nog geen

specifieke visie. Voorlopig liggen hoofdzakelijk organisatorische en procedurele aspecten vast. Het beleid legt de verantwoordelijkheid voor aspecten zoals validiteit, betrouwbaarheid, transparantie, efficiëntie, objectiviteit en normering bij de vakgroepen en bij de individuele leraren. Dit resulteert in een diverse benadering van de evaluatiepraktijk, waarbij procesevaluatie en permanente evaluatie toch stilaan hun weg vinden naar de klaspraktijk. Wat het gebruik van evaluatiegegevens als deel van het leerproces van de leerlingen betreft, is er eveneens nog een beperkte gelijkgerichtheid. In een aantal schoolnummers worden de B- en C-attesten onvoldoende schriftelijk gemotiveerd. De school overtreedt hiermee de regelgeving. Een inhoudelijke analyse van de tekorten en een weergave van de aangeboden remediëringsinitiatieven ontbreken vaak. De school hecht belang aan schoolgebonden attitudes en aan attitudemeting, maar het huidige registratiesysteem blijkt vrij omslachtig en weinig efficiënt. De beperkte aandacht voor vakgebonden attitudes strookt vaak niet met de visie van de actuele leerplannen. Voor de communicatie over de resultaten en de attitude van de leerlingen heeft de schoolleiding structuren opgezet om de ouders degelijk te informeren. Het woordcommentaar beperkt zich echter vaak tot opmerkingen over de studiehouding; echte diagnostische elementen en concrete richtlijnen voor bijsturing van het leerproces ontbreken doorgaans.

De school tracht de beleidslijnen en de schoolorganisatie participatief te ontwikkelen. Het schoolbeleid tracht in te spelen op klachten rond een gebrek aan communicatie over de genomen beslissingen. Met de vorming van de pedagogische eenheid en de indeling van het studieaanbod in interessegebieden werden krachtige signalen tot eendracht gegeven. Vooral op materieel en infrastructureel vlak werden inspanningen geleverd om een harmonie te realiseren. Bijkomend leidde dit schooljaar een reorganisatie van de beleidsstructuur tot een bijsturing van het organigram, de visieontwikkeling en de besluitvorming. Om een gelijkgerichte onderwijskundige werking uit te bouwen, wordt nu gestreefd naar een sterker horizontaal leiderschap in plaats van een loutere directieverantwoordelijkheid per deelschool. De directieleden dragen op deze wijze elk de verantwoordelijkheid voor een aantal onderwijskundige processen binnen de pedagogische eenheid. Hiermee wordt stelselmatig getracht een gemeenschappelijke pedagogische cultuur te ontwikkelen.

Op schoolniveau is er een beginnende aandacht voor kwaliteitszorg. De school verzamelt onder meer gegevens over het eigen functioneren via bevestigingen van personeelsleden en ouders, maar dit gebeurt nog niet systematisch en doelgericht. Het schoolbeleid tracht de cultuur van kwaliteitszorg ook te laten doordringen tot het niveau van de vakgroepen en van de individuele leraars. Daarnaast bestaat echter nog een ruime groeimarge voor een beleidsmatige aansturing, opvolging en bijsturing van de onderwijskundige processen.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	AV wiskunde, AV plastische opvoeding	
Graad 1	B	AV Nederlands, AV plastische opvoeding	
Graad 1	Hotel-bakkerij-slagerij	AV Nederlands, AV plastische opvoeding	PV/TV bakkerij/hotel/slagerij
Graad 1	Hotel-voeding	AV wiskunde	
Graad 1	Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding	AV Nederlands, AV plastische opvoeding	
Graad 1	Latijn	AV wiskunde	
Graad 1	Moderne wetenschappen	AV wiskunde	
Graad 1	Sociale en technische vorming	AV wiskunde	PV/TV huishoudkunde

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Milieu

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Nederlands in de B-stroom van de eerste graad

Voldoet

Motivering

- De vakgroep legt voldoende klemtoon op de ontwikkeling van de praktische taalvaardigheid van de leerlingen. De ontwikkelingsdoelen worden als vertrekpunt genomen voor het ontplooiën van de functionele taalvaardigheden. De leraars hebben oog voor de talige noden van de leerlingen en ze trachten taakgericht te werken. Het vak Nederlands wordt in voldoende mate als ondersteunend vak opgevat om de leerlingen doeltreffend te leren communiceren.
- De mogelijkheden die het open leerplan biedt, worden echter nog niet ten volle benut. Het leerwerkboek staat immers te centraal, waardoor kansen voor een aansluiting van de leerinhouden en taalgebruikssituaties bij de actualiteit en bij de leefwereld van de jongeren onvoldoende worden aangegrepen.
- De leerlingen leren op een aangename, spontane, maar gerichte wijze omgaan met taal en taalelementen. Een regelmatige reflectie op hun eigen taalgebruik vormt echter nog zelden het vertrekpunt voor het onderdeel taalbeschouwing. De inductieve methode, waarbij vertrokken wordt van reëel taalgebruik, maakt zelden deel uit van de gebruikte leerstrategieën. De leraars reiken wel hulpmiddelen aan, zoals schrijfkaders en leesstrategieën. Bij heel wat opdrachten zijn er daarnaast waardevolle aanzetten tot zelfevaluatie.
- De mogelijkheden van de klaslokalen om de lessen communicatief en interactief op te bouwen, zijn beperkt. Ook de materiële middelen zijn slechts minimaal aanwezig. De nakende verhuis van de eerste graad naar een nieuwbouw biedt echter perspectieven.
- De school verzamelt informatie over de talige beginsituatie van de leerlingen, maar de informatie is niet toereikend om de individuele noden voldoende in kaart te brengen. De leraars leveren inspanningen om hun leerlingen te ondersteunen en bij te sturen. Een gerichte analyse en een remediëring op maat ontbreken echter. Leerlingen met geattesteerde taal- en leermoeilijkheden kunnen genieten van ondersteunende maatregelen.
- De vakgroep zoekt nog naar een evaluatiesysteem dat voldoende is afgestemd op het procesmatig karakter van de taalverwerving en de ontwikkeling van de taalvaardigheden. Bij de summatieve toetsing (examen) wordt een aanvaardbare (punten)verhouding tussen de evaluatie van de taalvaardigheden en van de taalbeschouwende elementen gehanteerd. Binnen de formatieve evaluatie (dagelijks werk) krijgt de taalbeschouwing echter een te groot overwicht, zowel cijfermatig als wat betreft het aantal taken en toetsen. De evaluatie is kwaliteitsvol, voldoende afgestemd op de doelgroep en de reproductieve vragen worden beperkt.
- Rond het gelijkgericht aanwenden van evaluatiefiches en het uittekenen van een groeipatroon voor de taalvaardigheden werden nog weinig afspraken gemaakt. Ook de aandacht voor (vakgebonden) attitudevorming tegenover het eigen en andermans taalgebruik staat nog in een beginfase.
- Het genietend lezen en de kennismaking met literatuur komen voldoende aan bod.
- Vanuit de GOK²-werking wordt de aandacht op schooltaalwoorden en de vakterminologie van de Nederlandse taal gevestigd. Uit de controle van de agenda's

² Gelijke onderwijskansen.

en de notities van de leerlingen blijkt wel dat nog niet alle leraars van de school het belang van een goede taalbeheersing en van een correct taalgebruik naar waarde schatten.

3.2 Plastische opvoeding in de A- en B-stroom en het beroepsvoorbereidend leerjaar van de eerste graad

Voldoet

Motivering

- De leraren werken nauw samen en hanteren een gezamenlijk ontwikkeld didactisch instrumentarium. De eindtermen of ontwikkelingsdoelen en de leerplandoelstellingen worden naar uitdagende opgaven vertaald.
- De leerstof wordt thematisch en met aandacht voor een evenwichtige behandeling van de leerplancomponenten in artistieke opdrachten omgezet. Bij wijze van introductie tot de praktische uitvoeringen worden doorgaans leerinhouden kunstinitiatie behandeld. Er wordt zowel twee- als driedimensionaal werk uitgevoerd en heel wat beeldaspecten komen daarbij expliciet aan bod.
- De leraren integreren moderne media en ICT-toepassingen in de lespraktijk. Via de realisatie van een animatiefilmpje wordt het beeldend vermogen van de leerlingen bijvoorbeeld extra geprikkeld en de leerstof aan hun leefwereld gelinkt. Dat neemt niet weg dat kansen worden gemist om sommige leerinhouden nadrukkelijker in dat type opgaven te behandelen.
- De meerwaarde van het vak voor de algemene vorming wordt geëtaleerd door actief deel te nemen aan vakoverschrijdende initiatieven, schoolprojecten en wedstrijden. Een pluspunt van dergelijke activiteiten, in relatie tot de leerplanrealisatie, is dat zij worden aangegrepen om werken op groot formaat en in groepsverband te realiseren.
- De jaarplannen zijn op basis van een digitale schoolformat opgemaakt en bevatten heel wat relevante informatie. De leraren hebben het document op eigen initiatief uitgebreid om er, naast de minimaal gevraagde informatie, een aantal vakspecifieke gegevens aan toe voegen. Grondige leerplanstudie wordt hierdoor aangetoond.
- De verticale leerlijnen worden doordacht en aan de hand van opgaven met groeiende complexiteit opgebouwd. Enkel voor waarneming is op dat punt een discrepantie vastgesteld. In het eerste leerjaar wordt gestart met modeltekenen, meer bepaald het tekenen van een portret. Een gefaseerde leerstofopbouw - vertrekkend vanuit de studie van eenvoudige geometrische vormen en evoluerend naar het schetsen van meer ingewikkelde organische onderwerpen - is er niet voorzien.
- Het lerarenteam neemt actief deel aan zowel graadgebonden als -overstijgende vakvergaderingen. Er worden zowel praktisch-organisatorische als didactische onderwerpen geagendeerd. Een regionaal vakgebonden forum biedt de leraren bovendien de mogelijkheid om hun horizon extra te verruimen en te reflecteren over methodieken, strategieën en ondersteunende instrumenten.
- Het beleid stimuleert kunst- en cultuureducatie in de context van de brede en harmonische vorming van de jongeren. In het schoolgebouw van de eerste graad wordt artistiek leerlingenwerk tentoongesteld (bv. de Bloemengang), waardoor het respect voor de realisaties van de eigen leerlingen wordt onderstreept. De school spant zich in om voor de nodige infrastructuur en leermiddelen te zorgen. De ateliers plastische opvoeding zijn grotendeels in overeenkomst met de minimale materiële vereisten van de leerplannen uitgerust. Minpunt zijn de veel te kleine, bijzonder oncomfortabele werktafeltjes. De ateliers en het meubilair voldoen om hooguit een vijftiental leerlingen gerieflijk op te vangen.
- In de lessen heerst een aangename sfeer. De vakterminologie is in een verklarende begrippenlijst opgenomen. Elke leerling ontvangt daarnaast nog een materiaallijst, een overzicht van de gebruikte evaluatiecriteria en enkele informatie- of werkbundeltjes ter ondersteuning van de theoretische leerstofgehelen. Via het digitaal schoolplatform

wordt extra werk- en studiemateriaal ter beschikking gesteld (linken naar interessante websites, gratis tekensoftware, ...). Het leereffect kan nog groeien mits de denk- en uitvoeringsprocessen sterker worden benadrukt. Zelfgestuurd en ervaringsgericht leren komen leraarafhankelijk niet aantoonbaar aan bod in de vorm van bijvoorbeeld brainstorming, documentatieverzameling of experimenteel onderzoek.

- De leerlingenbeoordeling verloopt procesmatig en gelijkgericht. De werkvoorbereiding, de toepassing van de beeldaspecten, de technische uitvoering, de originaliteit, de productbeoordeling en een aantal attitudes zijn daarbij vaak gebruikte criteria. Er wordt nog niet permanent geëvalueerd aangezien vakspecifieke sleutelvaardigheden niet bewust aan de gegevens van de procesevaluatie worden getoetst.

3.3 Wiskunde in de A-stroom van de eerste graad

Voldoet

Motivering

- De vaststellingen slaan op de basisvorming voor wiskunde. In 1A en in de basisopties van de A-stroom van de eerste graad worden de eindtermen en leerplandoelstellingen van het graadleerplan (D/2009/7841/003) in voldoende mate gerealiseerd. De beleidsbeslissing om niet in alle lesgroepen eenzelfde aantal uren te programmeren, draagt ertoe bij dat in beide leerjaren enkele lacunes in de leerplanrealisatie worden vastgesteld, vooral wat het meetkundig deel en vraagstukken betreft. Dit is het geval voor de leerlingen die in het eerste leerjaar kiezen voor de keuzegedeeltes mechanica en handel-diensten, en in het tweede leerjaar voor de basisopties Mechanica-elektriciteit en Hotel-voeding.
- Het evenwicht tussen elementaire leerstof, basis-, verdiepings- en uitbreidingsleerstof wordt in de lessen meestal gerespecteerd, conform de verwachtingen van het leerplan. Over het algemeen wordt een verhouding 70/30 gebruikt, maar afhankelijk van het keuzegedeelte in het eerste leerjaar of van de basisoptie in het tweede leerjaar, verschuift dit in de richting van 85/15.
- De algemene eindterm in verband met ICT³ en de ICT-verwachtingen in de vakoverschrijdende eindtermen en in het leerplan worden in beperkte mate gerealiseerd. Vooral in 1A en in de lesgroepen met vier lestijden in het tweede leerjaar zijn er nog duidelijke groeikansen. Algebraïsche en meetkundige pakketten worden nog te weinig functioneel gebruikt in de lessen.
- De vakgroep wiskunde van de eerste graad bewaakt de leerplanrealisatie door het gebruik van nagenoeg gemeenschappelijke planningsdocumenten op het elektronisch leerplatform. De gehanteerde tijdsindeling wordt aangestuurd door de volgorde van de onderwerpen in het gebruikte leerboek. Ze volgt wel in grote lijnen de vooropgestelde tijdsverdeling in het leerplan. In die planning zijn de leerplandoelstellingen (V1 tot en met V6 en A1 tot en met A6), verwijzend naar de vaardigheden en attitudes, bij de inhoudelijke doelstellingen te weinig expliciet opgenomen. De quasi gezamenlijke planning en de vele informele overlegmomenten zorgen voor een grote gelijkgerichtheid van de leraren met betrekking tot de beoogde doelen en de gehanteerde werkvormen. De vakgroep tracht de interesse voor het vak wiskunde op te wekken door de leerlingen te laten deelnemen aan wiskundewedstrijden en hen wiskundig geïnspireerde spelletjes aan te bieden.
- De school organiseert voor de leerlingen die in het eerste leerjaar voor het keuzegedeelte kiezen voor Latijn, handel-diensten en mechanica vier wekelijkse lestijden wiskunde, voor deze die een andere keuze maken vijf lestijden. Voor alle leerlingen in het tweede leerjaar zijn er vijf wekelijkse lestijden, behalve in de basisopties Latijn, Grieks-Latijn, Mechanica-elektriciteit en Hotel-voeding waar er één lestijd minder is. Door deze beleidskeuze wordt wiskunde met verschillende snelheden

³ Bij het oplossen van wiskundige problemen functioneel gebruik maken van ICT.

aangeboden en is het in de technisch gerichte basisopties erg moeilijk het leerplan volledig te realiseren. Tevens wordt het verdiepend aanbod beperkt. Dit houdt ook in dat een aantal leerlingen één wekelijkse lestijd meer hebben om dezelfde leerstof te verwerken dan andere leerlingen die mogelijk meer nood hebben aan een extra lestijd.

- Uit lesobservaties blijkt dat de leraargestuurde werkvormen overheersen. Toch werden er ook voorbeelden gezien van differentiatie waarbij leerlingen via een opdrachtenreeks met een antwoordsleutel zelf een deel van het onderwijsleertraject in handen nemen. Hoewel in het basisonderwijs contract- en hoekenwerk algemeen verspreid zijn, werden deze werkvormen niet aangetroffen, ook al biedt het gebruikte leerboek de mogelijkheid het leerproces individueel te sturen en te evalueren. In een aantal groepen wordt het leren leren ondersteund door het aanbieden van een overzichtelijke beknopte samenvatting van de te onthouden elementen. De schoolagenda wordt goed ingevuld. De school investeert in leerzorg door een aantal leraren via bpt⁴-uren vrij te stellen om leerlingen individueler te begeleiden bij het leerproces. Dat gebeurt door georganiseerde inhaallessen buiten de lesuren en met inzet van ICT-toepassingen.
- Er zijn geen vaklokalen wiskunde en de lessen worden georganiseerd in het lokaal van de klasgroep. Voor ICT-toepassingen moeten de leraren een computerlokaal reserveren. Onder meer omwille van de hoge bezettingsgraad hiervan, is het wenselijk dat deze ICT-integratie ook in de jaarplannen wordt opgenomen.
- Tijdens de twee voorbije schooljaren werden er enkele vakgerichte en algemene nascholingen gevolgd. De vakgroep vergadert regelmatig formeel. Daarnaast overleggen de leraren frequent informeel. Inhoudelijk blijven de gesprekken echter nog te sterk beperkt tot praktische afspraken en de afbakening van de leerstof voor de verschillende periodes en dito omschrijving van de proefwerken. Een grondige analyse van de leerlingenresultaten, het uitwerken van leerlijnen (o.a. met de collega's in de bovenbouw) en een leerplanstudie over de graden heen vormen nog geen vaste onderwerpen.
- De vragen van de toetsen zijn meestal verzorgd opgesteld. Ze worden systematisch verdeeld in de drie beheersingsniveaus van het leerplan (elementair, basis en verdieping). Ook de proefwerken volgen dezelfde indeling. Uit een analyse blijkt echter dat een aantal vragen verkeerd gecatalogeerd zijn waarbij verdiepings- of uitbreidingsleerstof ten onrechte als basis wordt aangeduid of soms omgekeerd. Kennisgerichte evaluatie, door bijvoorbeeld het formeel geven van definities of eigenschappen, wordt soms sterker geaccentueerd dan echt nodig is om de leerplandoelstellingen te realiseren. De evaluatie is hoofdzakelijk productgericht en te weinig procesgericht, ook al doen de leraren in de klaspraktijk inspanningen om vaardigheden en attitudes aan bod te laten komen. Ze vormen echter nog geen substantieel deel van de evaluatie. De validiteit van de evaluatie wordt verzwakt door het hergebruik van proefwerkvragen.
- In het eerste leerjaar zijn er weinig jaartekorten voor wiskunde. In sommige lesgroepen van het tweede leerjaar, vooral in technisch gerichte basisopties, zijn de scores minder gunstig. Deze resultaten hebben een invloed op het aantal uitgereikte B-attesten en bepalen sterk de adviezen naar het eerste leerjaar van de tweede graad. Wellicht is deze vaststelling mee veroorzaakt door de breuklijn tussen het basisonderwijs en de eerstegraadschool: in vele basisscholen is de invloed van de proefwerken op de eindbeoordeling beperkt, terwijl de school 65 % van de punten toekent aan proefwerken. De school doet in de aanloopfase van het eerste leerjaar wel een beperkt aantal inspanningen om leren leren te organiseren, maar ze gaat vrij snel over tot de eigen evaluatiepraktijk met slechts heel beperkte aandacht voor remediëring op klasniveau.

⁴ Bijzondere pedagogische taken.

3.4 PV/TV Huishoudkunde in het tweede leerjaar van de eerste graad, basisoptie Sociale en Technische vorming

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelstellingen worden, rekening houdend met enkele situationele factoren, in voldoende mate gerealiseerd. De materiële en organisatorische ondersteuning alsook de kennis en toepassing van de inhoud en de geest van het leerplan zijn echter voor verbetering vatbaar.
- De in het leerplan voorgeschreven methodiek van een geïntegreerde aanpak van de leerplandoelstellingen⁵ (p. 28-30) wordt belemmerd door de opdeling van de onderwijstijd in lesuren voor theorie (TV) en lesuren voor praktijk (PV), door de selectie van leerinhouden en de keuze van de realisatieoefeningen. Bovendien worden de lessen niet ondersteund met ICT-opdrachten, onder meer omdat de uitrusting niet vlot beschikbaar is. Hierdoor wordt noch een bijdrage aan de realisatie van de eindtermen⁶ voor ICT geleverd, noch op de belangstellings- en leefwereld van de leerlingen ingespeeld.
- De ondersteunende kennis m.b.t. de zeven thema's wordt vooral vanuit een theoretisch perspectief benaderd, ook al vermeldt het leerplan principes zoals inductief, ervaringsgericht, interactief en probleemoplossend werken. De leerdoelen voor de thema's over samenwerken, gebruik van elektrische apparatuur, massa en volume, lengte en temperatuur worden behoorlijk goed gerealiseerd, terwijl groepsafhankelijk die voor tijd, temperatuur en kwaliteit ofwel zeer summier, ofwel met weinig diepgang worden gerealiseerd.
- In de praktijkgerichte lessen sluiten de realisatieoefeningen niet altijd even goed aan bij de visie, de beginsituatie, de algemene doelstellingen, en de themadoelstellingen van het leerplan. De zeven thema's worden uitgewerkt via realisaties i.v.m. voedselbehandeling en materialen, maar de relatie tussen de theorie en de realisaties is niet altijd voldoende doordacht en even relevant. De werkstukjes, de gerechten en bereidingen zijn vaak een doel op zich, in plaats van een middel om technische inzichten te verwerven vanuit metingen en wetenschappelijke vaststellingen. Hierdoor dragen de oefeningen te weinig bij tot de intellectuele, de technische en de emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Recentelijk werden inspanningen gedaan om de aanpak en de uitwerking van de realisaties beter af te stemmen op de principes van het leerplan.
- De twee pijlers die het fundament van de basisoptie vormen en de leerplandoelstellingen die verband houden met de technische en de sociale vaardigheden worden, rekening houdend met de huidige infrastructurele en materiële beperkingen, in voldoende mate gerealiseerd. Aan de tekorten als gevolg van de verouderde didactische leskeuken en de ongeschiktheid van het lokaal voor materiaalverwerking (zowel qua inrichting als uitrusting, met o.m. een schrijnend gebrek aan geschikte werktafels en klein materieel) zal met de nakende verhuis naar de nieuwbouw tegemoet worden gekomen. Los daarvan wordt op het vlak van de technische vaardigheden, het methodisch werken als geïntegreerde doelstelling in te enge mate geëxploreerd. Het stappenplan dat bij het technologisch proces aansluit, wordt niet systematisch en integraal gebruikt. Doorgaans wordt het plan verengd tot de uitvoeringsfase, terwijl de interessante fasen van probleem- of behoefteverkenning, het zoeken naar mogelijke oplossingen, de ingebruikname en de evaluatie niet bewust worden doorlopen. Andere technische vaardigheden zoals ergonomisch, milieubewust, hygiënisch en veilig handelen komen occasioneel aan bod. De leerdoelen voor de ontwikkeling van sociale vaardigheden worden weloverwogen ontwikkeld binnen het thema samenwerken. In de overige thema's wordt hierop niet systematisch gefocust,

⁵ leerplan D/2001/0279/027

⁶ tien eindtermen voor ICT in de eerste graad SO, van toepassing sinds 1 september 2007

alsof de ontwikkeling vanzelfsprekend verloopt. Alleszins wordt de als bijlage aan het leerplan toegevoegde lijst met tips om sociaal vaardiger te worden, niet doeltreffend gebruikt.

- De leerbegeleiding is matig tot zwak. De aandacht voor preventieve leerbegeleiding is beperkt en op het inzichtelijk leren wordt onvoldoende gefocust. Beleidsmatig wordt te weinig geïnvesteerd in leerbevorderende keuzes en maatregelen, zowel op het vlak van ondersteuning, aansturing als opvolging. De doeltreffendheid van rechtstreekse en onrechtstreekse processen en initiatieven die de leerbegeleiding beïnvloeden, wordt niet bewaakt. Het gaat o.m. over de onderwijsorganisatie (opdeling van TV en PV), de leeromgeving (stimulerende inrichting en aankleding klaslokalen), de didactische aanpak in verband met de keuze en het gebruik van gevarieerde en interactieve werkvormen, de opbouw en dekkingsgraad van het studiemateriaal, de toepassing van de methodiek van het technologisch proces, en de keuze van de realisatieoefeningen. Daarentegen is de zorg voor een veilig klasklimaat wel groot.
- De validiteit van de evaluatiepraktijk is matig wegens de bescheiden afstemming van de evaluatievormen op de leerplandoelen en de onvolledige dekkingsgraad van de thema's. De ondersteunende kennis wordt overwegend reproductief bevraagd, terwijl het leerplan stelt dat de toetsing bestaat uit het verwoorden, illustreren en concreet toepassen van de zeven thema's. De evaluatie van de technische vaardigheden gebeurt via de realisaties. Op basis van de 5 M's⁷ werd een aantal criteria vastgelegd, die slechts gedeeltelijk bij de leerplandoelstellingen aansluiten. Zoals de ontwikkeling van de sociale vaardigheden voor verbetering vatbaar is, is de evaluatie dat ook. Zo focussen niet alle beoordelingscriteria op de sociale vaardigheden.
- De rapporteringspraktijk ligt in het verlengde van de onderwijspraktijk en de leerlingenevaluatie en spoort bijgevolg niet met de vooropgestelde visie van het leerplan. De resultaten van de ondersteunende kennis en van de realisatieoefeningen worden afzonderlijk gerapporteerd. Dit levert voor de evaluatie van ondersteunende kennis gevarieerde cijfers op waarvan de zwakke resultaten amper worden voorzien van remediërend commentaar zoals concrete tips tot bijsturing, nochtans een vraag van het leerplan. Daarnaast behalen de leerlingen voor praktijk goede tot uitstekende cijfers en navenante klasgemiddelden. In het teken van de studiekeuzebegeleiding worden de evaluatiegegevens evenmin gebruikt als basis voor een gefundeerd oriënteringsvoorstel op maat van de individuele leerling en uitgaande van zijn persoonlijke leervorderingen, motivatie en talenten.
- De behoefte aan professionalisering is groot, maar het aanbod op het vlak van nascholing, begeleiding en ondersteuning is beperkt. Het intern overleg is ook gering wegens de specificiteit en de kleinschaligheid van de basisoptie.
- In het teken van de interne kwaliteitszorg werd niet de gewoonte ontwikkeld om de leerplanrealisatie systematisch te evalueren en bij te sturen.

3.5 PV/TV Bakkerij/hotel/slagerij in het beroepsvoorbereidend leerjaar, beroepenveld Hotel-bakkerij-slagerij

Voldoet

Motivering

- Net zoals bij de vorige doorlichting vinden de visie op de algemene doelstellingen van het beroepenveld en van het beroepsvoorbereidend leerjaar (BVL) en de fundamentele uitgangspunten van de leerplandoelstellingen en -inhouden slechts gedeeltelijk hun weerslag in de totale benadering van het curriculum. Hoewel de leerplandoelstellingen slechts partieel worden gerealiseerd, biedt het engagement van het nieuwe directie- en lerarenteam garantie voor de bijsturing van de tekorten.

⁷ Materiaal, mens, methode, middelen, milieu.

- Op de verticale en horizontale samenhang tussen TV en PV realisatieoefeningen en tussen de algemene doelstellingen en attitudes die de vier opleidingscomponenten onderbouwen en overkoepelen, wordt in onvoldoende mate gefocust. Dat geldt onder meer voor veilig en hygiënisch werken, kennis van materiaal en grondstoffen.
- Voor TV toegepaste wetenschappen worden de leerplandoelstellingen partieel behandeld. Ze worden ook te weinig verbonden met de vier opleidingscomponenten. Recentelijk worden inspanningen gedaan om het onderwijsproces meer daarop af te stemmen.
- De praktijkgerichte doelstellingen voor bakkerij en keukenpraktijk worden nagenoeg volledig geëxploreerd, terwijl die voor restaurantpraktijk in mindere mate en voor slagerij amper of niet worden gerealiseerd. De realisatie gebeurt doorgaans via een verantwoorde selectie van goed doordachte en gevarieerde praktijkoefeningen op maat van het BVL. De ontwikkeling van vakgebonden attitudes krijgt aandacht. Met uitzondering van het beroep van slager wordt op een levensechte wijze kennis gemaakt met de beroepen van kok, kelner, bakker en op daarmee verbonden studierichtingen in de tweede graad.
- De leerbegeleiding is matig; zowel de preventieve als de curatieve begeleiding. Beleidsmatig wordt onvoldoende geïnvesteerd in leerbevorderende maatregelen, zowel op het vlak van ondersteuning, aansturing als opvolging. Op uitvoeringsniveau worden inspanningen gedaan om het onderwijs- en leerproces te versterken, o.m. door gevarieerde en interactieve werkvormen te hanteren en didactisch middelen in te zetten. Aan de opbouw en de dekkingsgraad van het studiemateriaal is er nog werk. In praktijk is het onderwijsproces voldoende interactief, maar het is tegelijk overwegend gericht op het maken van een eindproduct en minder op de processen die daartoe leiden. De omgang met de leerlingen is stimulerend en taakgericht.
- De leerlingenevaluatie is veeleer zwak. De afstemming van de evaluatie op de leerplandoelen en op het profiel van het BVL is gering. Bij het toetsen van de behandelde leerplandoelstellingen wordt vooral naar reproduceerbare kennis gepeild. Bij de beoordeling van attitudes wordt vooral gefocust op gedragsmatige aspecten, terwijl de vaardigheden niet altijd geëvalueerd worden op basis van relevante en leerplangebonden elementen. De leerlingenevaluatie leidt ook niet tot het expliciet in kaart brengen van gedetecteerde talenten en interesses van de leerlingen. Daardoor wordt de oriënterende en algemene doelstelling van het BVL - op het einde van het schooljaar een onderbouwd oriënteringsvoorstel aanreiken dat uitgaat van de individuele leervorderingen en talenten van de leerlingen - in onvoldoende mate ingevuld.
- Op het vlak van de interne kwaliteitszorg wordt niet systematisch gereflecteerd op de leerplanrealisatie en de leerprestaties, waardoor hiaten een blijvend karakter vertonen.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Begeleiding

4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:
- doelgerichtheid.

Motivering

- Bij gebrek aan een coherente implementatiestrategie op beleidsniveau stoelt de leerbegeleiding nog onvoldoende op een samenhangend en formeel referentiekader dat naar alle personeelsleden wordt gecommuniceerd.
- Als uitgangspunt voor de leerbegeleiding kiest de school voor een leerlinggerichte aanpak met aandacht voor discipline en het algemeen welbevinden. De redenering is dat jongeren die zich op school thuisvoelen en aan wie gevarieerd onderwijs wordt geboden, minder studieproblemen ondervinden. Het beleid wil de verworven deskundigheid van de eerste graad in een verticale lijn doortrekken naar de bovenbouw. Recentelijk kreeg een werkgroep de opdracht om de leerbegeleiding in kaart te brengen en verder uit te bouwen.
- De leerbegeleiding wordt, in de bovenbouw, meer dan in de eerste graad, overgelaten aan de expertise en goodwill van de leraren en vakgroepen. De vele goede praktijkvoorbeelden leiden een veeleer geïsoleerd bestaan en missen kansen om naar het hele team door te stromen. Dat de geboden ondersteuning per administratieve school - maar ook leraar- en vakgroepgebonden - sterk varieert is onvermijdelijk. Heel wat leraren zijn bereid om hun leerlingen individueel of in groep bij te spijkeren, maar die houding is nog niet in de schoolcultuur ingebed. Sommigen beperken zich tot het toekennen van weinig efficiënte sancties of schuiven de verantwoordelijkheid voor de remediëring van opgelopen studieachterstand door naar de jongeren en hun ouders. Heel wat leraren schrijven zwakke resultaten te vlug toe aan de leerlingen zelf, zonder ze aan het eigen onderwijskundig handelen te toetsen.
- In een aantal vakken wordt preventief gewerkt door een activerende en stimulerende leerstijl te hanteren. De aandacht voor bijvoorbeeld begeleid zelfstandig leren, interactieve werkvormen en degelijk uitgewerkt cursus- en oefenmateriaal valt er positief op.
- Grondige informatieverzameling over elke leerling wordt gezien als middel bij uitstek om problemen te voorkomen. De school wil haar begeleiding efficiënt laten verlopen via een goed georganiseerde zorgoverdracht vanuit het basis- naar het secundair onderwijs. Om dat te bewerkstelligen vraagt zij de begeleidingsdossiers van de basisscholen op, worden intakegesprekken gevoerd en 'portretklassenraden' gehouden. Bij het begin van het schooljaar of na instroom worden bij nieuwe leerlingen prospectieve aanvangstoetsen afgenomen.
- In de eerste graad zijn de elektronische leerlingendossiers en -volgkaarten goed gestoffeerd. Zij bevatten relevante informatie en geven een helder overzicht van de geleverde remediëringinspanningen op vakkenniveau. In de bovenbouw worden de leerlingendossiers minder systematisch en plichtsbewust ingevuld, zodat er weinig sporen overblijven van de vele ontwikkelde bijwerkinitiatieven.
- Wanneer preventieve maatregelen tekortschieten en zich een problematische leersituatie voordoet, beschikt de eerstegraadsschool over een arsenaal aan remediërende initiatieven. Zij steunt voor haar leerbegeleiding op een zo breed mogelijke basis en verwacht van alle leraren dat zij hun verantwoordelijkheid opnemen in de eerstelijnszorg: een luisterend oor, een schouderklopje, alertheid voor

probleemsituaties, ... Als die zorg geen soelaas biedt, gaat een vangnet van curatieve acties open. Leerlingen worden individueel geholpen tijdens inhaallessen Nederlands, Frans en wiskunde die op basis van ontvangen GOK-uren structureel in de schoolwerking zijn verankerd. Daarnaast zijn er ook ICT-remediëeringsmomenten gedurende de middagpauzes, door vakleraren begeleide examenstudies en 'busstudies' waaraan na de reguliere lestijden kan worden deelgenomen.

- In het kader van de studiebegeleiding wordt 'leren leren' beschouwd als de permanente taak van elke vakleraar. Jaarlijks worden ook drie specifieke informatiesessies rond het thema georganiseerd. Zowel in de eerste, de tweede als de derde graad ontvangen de leerlingen een brochure 'Leren leren' als extra ondersteuning. In de bovenbouw is een gedeelte van dat document inhoudelijk aan de identiteit van de onderwijsvorm en/of studierichting aangepast. De eerstegraadsschool participeert met een tiental leerlingen van haar A-stroom aan het project 'Leren thuis leren' van een regionale hogeschool.
- Voor leerlingen met complexe zorgbehoeften (gedrags- en leerstoornissen), worden individuele handelingsplannen met stimulerende, compenserende en dispenserende maatregelen opgesteld. Voor de begeleiding in de lespraktijk staan in de lerarenkamer informatiebundels ter beschikking.
- Er wordt nascholing gevolgd in het kader van de gekozen GOK- thema's 'Preventie en remediëring van studie- en gedragsproblemen' en 'Taalvaardigheidsonderwijs'. Van een systematische multiplicatie van de extern opgedane expertise naar alle teamleden zijn weinig sporen detecteerbaar.
- Recentelijk zijn op schoolniveau formats geïntroduceerd die de notulering tijdens de klassenraden accurater moet helpen verlopen. Het is o.a. de bedoeling dat de detectie van leerproblemen vlotter verloopt en individuele remediëeringsacties overzichtelijk worden geïnventariseerd.
- Er zijn aanzetten om gegevens over de begeleiding te verzamelen, maar tot een systematische inventarisering van alle initiatieven komt het nog niet. De school is daardoor niet in staat om het effect van haar leerbegeleiding te meten en in het verlengde daarvan verbetertrajecten op te zetten.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:
- ondersteuning.

Motivering

- Wat het evaluatiebeleid betreft, hebben de Sint-Martinusscholen nog geen specifieke visietekst. Ze willen wel de evaluatie laten sporen met hun onderwijs- en opvoedingsproject, waarbij de leerling centraal wordt gesteld. Tot hiertoe leggen ze hoofdzakelijk organisatorische en procedurele aspecten vast. Om de evaluatiepraktijk beter af te stemmen op de verschuivingen in de leerplannen stimuleert de schoolleiding de vakgroepen om meer aandacht te hebben voor procesevaluatie en voor de evaluatie van vaardigheden en competenties.
- De schooldocumenten bevatten weinig ondersteunende richtlijnen over de inhoudelijke vormgeving van de evaluatie. Het beleid legt de verantwoordelijkheid voor aspecten zoals validiteit, betrouwbaarheid, transparantie, efficiëntie, objectiviteit en normering bij de vakgroepen en bij de individuele leraren. Dit resulteert in verschillen m.b.t. de evaluatiepraktijk. Sommige vakgroepen moeten nog een weg afleggen rond procesevaluatie en rond een transparante inventarisering van de verworvenheden rond kennis, vaardigheden en attitudes. In de jaarplannen wordt volgens een vastgelegd model aandacht gegeven aan de verschillende ontwikkelingsaspecten zoals basisvorming, specifieke vorming en vakoverschrijdende eindtermen.

- Een aantal organisatorische procedures rond evalueren zijn door de school vastgelegd, zoals de frequentie van de proefwerken, de voorbereiding van en de feedback aan de leerlingen. In de verslagen van de verschillende vakgroepen is weinig terug te vinden in verband met overleg over foutenanalyses en andere evaluatiegegevens.
- Er wordt nog zeer traditioneel geëvalueerd; andere vormen van evalueren zijn veeleer uitzonderlijk. De bijdrage van de evaluatie aan competentie-ontwikkend onderwijs is nog groeiend. In enkele studierichtingen en vakken is er een begin gemaakt om vanuit competenties te evalueren, maar dit wordt nog te weinig doorgetrokken.
- De visies van de verschillende vakgroepen in verband met het gebruik van evaluatiegegevens als deel van het leerproces van de leerlingen sporen nog niet met elkaar. Er is nood aan meer gelijkgerichtheid. In de eerste graad en het aso is de evaluatie overwegend kennis- en productgericht. Meer leerlinggerichte evaluatievormen zoals zelf- en peerevaluatie komen sporadisch aan bod. De evaluatiegegevens worden onvoldoende gebruikt als basis om de leerlingen te remediëren. De leerbegeleiding is nog onvoldoende gelinkt aan de evaluatie. De leraren houden hun puntenboek bij in een module binnen het elektronisch schoolplatform, zodat de ouders snel feedback krijgen.
- De verhouding dagelijks werk/proefwerken is voor de meeste vakken in de A-stroom, in het aso en het tso op 1/2 tot 3/7 vastgelegd, wat minder ruimte geeft voor formatieve en procesevaluatie. Daarnaast zijn er een aantal vakken vastgelegd met permanente evaluatie, wat vooral neerkomt op gespreide evaluatie. In de B-stroom van de eerste graad geldt een verhouding 1/1. In het bso is het aantal proefwerken beperkt en worden het dagelijks werk, de vaardigheden en de attitudes permanent geëvalueerd. Men kwam nog niet tot schoolbrede afspraken betreffende het evalueren van de vakgebonden attitudes en de schoolgebonden gedragsattitudes. Sommige leraren gebruiken de attitudekaarten om te sanctioneren. Het gebeurt ook dat in het bso de attitudes dubbel beoordeeld worden in de evaluatie, waardoor ze een bepalende rol gaan spelen.
- In de eerste graad vinden voor bijna alle vakken drie maal per jaar proefwerken plaats, meer bepaald voor kerst- en paasvakantie en in juni. Uitzondering hierop zijn de vakken die werken met permanente evaluatie. Ook voor de herfstvakantie zijn er voor een aantal vakken proefwerken. In het aso en het tso vinden proefwerken twee maal per schooljaar plaats, meer bepaald voor de kerstvakantie en in juni, en dit voor alle vakken, behalve deze met permanente evaluatie. Daarnaast worden in de tweede graad proefwerken voor vier of vijf vakken per studierichting vastgelegd. In het bso hanteert men overwegend permanente evaluatie. Toch zijn er in alle leerjaren 3 à 5 proefwerken over theoretische vakken uit het specifiek gedeelte.
- Er wordt gewaakt over de gelijkgerichtheid van de proefwerken voor parallelklassen en men streeft naar gemeenschappelijke proefwerken waar mogelijk. Voor het overige volgt de schoolleiding de vakgebonden evaluatiepraktijk slechts in beperkte mate op, maar ze wil wel de garantie bieden voor een juist en rechtvaardig oordeel door de delibererende klassenraden. De deliberatiepraktijk is prospectief en streeft een zo goed mogelijke oriëntering van de leerlingen na. Met het oog op een individuele beoordeling in hoofde van elke leerling, werden algemene deliberatiecriteria uitgeschreven. De school hanteert een deliberatiesysteem dat voor alle leerlingen grosso modo hetzelfde is. Een leerling is geslaagd en behaalt een A-attest indien hij geen vakonvoldoendes heeft. Voor de andere leerlingen wordt er gedelibereerd uitgaande van een zogenaamd deliberatiecijfer dat berekend wordt via het percentage in de jaaruitslag en het aantal vakonvoldoendes.
- Soms wordt de evaluatiepraktijk onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. In bepaalde vakken overwegen reproductie en kennis nog sterk en er wordt niet altijd een gepast onderscheid gemaakt tussen basis- en uitbreidingsdoelstellingen. De vraagstelling is vrij eenzijdig. Hierdoor boeten toetsen en proefwerken soms in aan validiteit, betrouwbaarheid en efficiëntie.

- Voor de GIP en de stages worden momenteel waardevolle en gefaseerde initiatieven genomen om de verschillende praktijken over de studierichtingen heen pedagogisch, inhoudelijk en administratief te inventariseren, te coördineren en te stroomlijnen. De visieteksten en de algemene dossiers zijn recent en nog voor verbetering vatbaar. Gevolgen en resultaten van deze initiatieven zijn, net zoals voor de leerplanrealisatie, studierichtingafhankelijk nog sterk verschillend.
- Globaal voldoen de leerlingenresultaten. Tekorten situeren zich meestal wel gelijktijdig voor meerdere vakken. In de eerste graad zijn er opvallend weinig C-attesten in vergelijking met de Vlaamse referentiecijfers. Maar in de eindjaren worden nog geregeld C-attesten toegekend. In de eerste en de tweede graad respecteert de school de regelgeving met betrekking tot de uitgestelde beslissingen, maar in de derde graad zijn er nog steeds bijkomende proeven, zelfs voor het inhalen van stages verzorging. Ze zijn wel beperkt tot individuele en uitzonderlijke gevallen, maar hebben een sanctionerend karakter. De school voldoet hiermee nog niet aan de regelgeving. Daarnaast hanteert de school een systeem van vakantietaken bij een A- of B-attest. Hierbij wordt het initiatief qua bijwerken tijdens de vakantie vooral bij de leerling gelegd.
- In een aantal administratieve scholen worden de B- en C-attesten schriftelijk enkel gemotiveerd op basis van de tekorten. Ouders en leerlingen krijgen weliswaar mondeling toelichting, maar er is geen schriftelijke motivering, die alle elementen omvat die hebben geleid tot de beslissing van de delibererende klassenraad, zoals een inhoudelijke analyse van de tekorten en de aangeboden remediëringsinitiatieven. Deze zijn nochtans een belangrijke basis voor de deliberatie en oriëntering. De school overtreedt hier de regelgeving. De adviezen bestaan dikwijls uit een doorverwijzing naar het CLB.
- De school verzamelt consequent de resultaten van haar leerlingen in het hoger onderwijs en volgt de tewerkstelling van de oud-leerlingen op. De leerlingen kiezen in verhouding tot het Vlaams gemiddelde meer voor een opleiding professionele bachelor. De resultaten in het hoger onderwijs zijn voor de verschillende studierichtingen divers. Voor de sterkste studierichtingen zijn ze overwegend goed. Voor een aantal andere studierichtingen liggen de resultaten echter beduidend lager, ook indien de leerlingen hebben gekozen voor een professionele bachelor.
- Evaluatie is een aandachtspunt van de school en de evaluatiepraktijk was de voorbije jaren onderwerp van discussie, maar van veel bijsturingen is nog geen sprake. Op het vlak van professionalisering van leraren rond evaluatie werd een studiedag georganiseerd, maar de effecten ervan zijn nog niet doorgedrongen tot de klaspraktijk.

Inbreuken tegen de regelgeving

- Uitgestelde beslissingen hanteren conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art.37, §2.
- B- en C-attesten motiveren conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art.5, §5, 6 en 8.

4.2.2 Rapporteringspraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:
- ondersteuning.

Motivering

- De schoolleiding heeft structuren opgezet om de ouders te informeren over de schoolse vorderingen van hun kind. In een algemene nota over het evaluatie- en rapporteringsbeleid en in een document over de deliberatieprocedure werden een aantal duidelijke organisatorische en procedurele afspraken vastgelegd. De communicatie verloopt via een aantal kanalen: het rapport (ook via elektronische weg), de schoolagenda en de contactmomenten met de ouders.
- Op de rapporten wordt naast een numerieke weergave van de studieresultaten ook de mogelijkheid geboden verduidelijkende commentaren mee te geven. Hoewel er

afspraken gelden om toelichtingen, werkpunten, gedrag en remediërvorstellen in kaart te brengen, strookt de wijze van invullen niet altijd met de verwachtingen. De commentaar beperkt zich vaak tot de studiehouding; echte diagnostische elementen en concrete richtlijnen voor bijsturing van het leerproces ontbreken doorgaans. De mate van invullen en de informatieve waarde zijn sterk leraar- en vakafhankelijk. Zo zijn er enkele goed uitgewerkte voorbeelden aanwezig, waarbij uitgebreid en op het niveau van de (deel)competenties gerapporteerd wordt, met inbegrip van werkpunten, remediërvorstellingen en grafieken die de groei van de leerlingen in kaart brengen. Bovendien is deze rapportering gebaseerd op een doelgericht achterliggend evaluatiesysteem dat vooraf aan de leerlingen en ouders toegelicht werd.

- De school heeft aandacht voor de rapportering van attitudes. In het bso wordt vijf maal per jaar een attituderapport uitgereikt. Uit een interne evaluatie bleek dat het beoogde effect uitbleef, waardoor een werkgroep een nieuw instrument ontwikkelde. Hiermee beoogt men meer aansluiting te vinden bij de vooropgestelde doelen en de vakoverschrijdende eindtermen. Dit gebruiksvriendelijker systeem zal na een proeffase in alle onderwijsvormen ingevoerd worden.
- De stagebeoordelingen worden herleid tot een cijfer op het rapport. De (tussentijdse) evaluaties van de geïntegreerde proef worden doorgaans kwaliteitsvol gerapporteerd in een apart rapport volgens een per studierichting bepaald inhoudelijk stramien. De rapportering van de stage en de geïntegreerde proef berust op een achterliggend evaluatiesysteem dat op een infoavond aan de ouders gecommuniceerd wordt.
- De B- en C-attesten worden beargumenteerd in het individueel syntheseblad dat samen met het rapport aan de leerlingen wordt overhandigd. De bedoeling is een inhoudelijke synthese van de elementen uit de betrokken vakken die hebben geleid tot de beslissing, duidelijk te stellen. De graad van uitwerking varieert echter tussen de verschillende studierichtingen en graden. In een aantal gevallen beperkt de motivering zich tot een cijfermatige verantwoording en wordt hierbij geen of onvoldoende toelichting gegeven. In andere studierichtingen worden de vaktekorten gericht gekoppeld aan de niet-verworven leerplandoelen en wordt verwezen naar de mate waarin werd ingegaan op ondernomen remediërvorstellingen. In bepaalde studierichtingen biedt de schoolleiding ondersteuning aan leerkrachten bij het onderbouwen van de vaktekorten via het ter beschikking stellen van voorbeeldmateriaal. In een aantal gevallen wordt nog niet voorzien in een oriënteringsadvies in functie van een vervolgoleiding.
- De rapportering wordt doelgericht ondersteund door middel van een digitaal rapport- en leerlingvolgsysteem (lvs). In het elektronisch schoolplatform kunnen studieresultaten overzichtelijk geregistreerd worden. Dit laat de ouders die over digitale middelen beschikken toe de resultaten van hun kind permanent op te volgen en het globaal resultaat af te zetten tegen het klasprofiel als referentiepunt. Ongeacht het feit dat het gehanteerde systeem vele mogelijkheden biedt om de rapportering te verfijnen en vlotter te laten verlopen, wordt dit nog niet ten volle benut. De rapportering van de geïntegreerde proef werd voor sommige studierichtingen geïntegreerd in het systeem. De (tussentijdse) evaluaties van de proef worden via een apart puntenboek in een module bijgehouden en gekoppeld aan studierichtingspecifieke doelstellingen.
- Leraren dienen systematisch in het digitaal lvs remediërvorstellingen en studieloopbaangegevens te registreren om deze later te kunnen benutten tijdens de klassenraden en bij het onderbouwen van de B- en C-attesten. Het lvs is echter nog niet echt doeltreffend gezien de te summiere of onvolledige gegevensregistratie door de leraren en de te beperkte opvolging ervan door de schoolleiding.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De school heeft het voorbije decennium een traject afgelegd om vanuit vier zesjarige scholen uit te groeien tot een pedagogische eenheid. Eerst werden op 1 september 2003 zes administratieve scholen gecreëerd die vanaf 1 september 2005 onder eenzelfde naam thuishoren: de Sint-Martinusscholen. De feitelijke vorming van een pedagogische eenheid verliep in diverse fases en het op elkaar afstemmen van een aantal onderwijskundige processen is nog in ontwikkeling. Het personeelsbeleid en de algemene supervisie werden onder leiding van een vrijgestelde coördinerend directeur geplaatst. Het financieel en materieel beheer werd eveneens gecentraliseerd. De organisatie van het pedagogisch beleid, onder leiding van vier directieleden, werd grotendeels behouden binnen de klijnlijnen van de vroegere scholencontext.
- Vanuit een visietekst op de vorming van een pedagogische eenheid ('Somnia') werd een prioriteitenplan opgesteld. De eerste bekommernis was de verschillende schoolculturen te verzoenen en een aantal vooroordelen weg te werken. Hiervoor werd vooral ingezet op een vernieuwing en aanpassing van de infrastructuur en op een uitbreiding van de materiële voorzieningen. Verder ging de nodige aandacht uit naar een herschikking van de opdrachtenverdeling en het verhogen van het welbevinden van het personeelscorps. Het studietoanbod werd gerationaliseerd en verder gestroomlijnd.
- Om onder meer de samenhang en de daadkracht van de pedagogische eenheid te versterken, werd het studietoanbod vanaf 2011 ingedeeld in interessegebieden. Hiermee tracht de school een breed studiekeuzeproces op basis van aanleg en vaardigheden aan te bieden. Het uitgangspunt is een gelijkwaardige benadering van alle leerlingen. Nochtans maakt de school al vanaf het eerste leerjaar van de eerste graad een opdeling in studierichtingsprofielen, waardoor zij de opzet van een brede en gemeenschappelijke vorming in de eerste graad onvoldoende respecteert.
- Alle verplichte overlegorganen zijn aanwezig. Het beleid tracht de lijnen participatief uit te tekenen, maar de communicatie over de genomen beslissingen verloopt niet steeds voldoende vloeiend. De besluitvorming ligt grotendeels in handen van het college van directeurs tijdens een wekelijkse vergadering. Bij aanvang van het schooljaar 2011-2012 werd het directieteam gereorganiseerd, deels omwille van afvloeiingen. Deze reorganisatie leidde tot een bijsturing van het beleidsorganigram, de visieontwikkeling en de besluitvorming. Om een gelijkgerichte onderwijskundige werking uit te bouwen, wordt gestreefd naar een horizontaal leiderschap. De directieleden dragen op deze wijze elk de verantwoordelijkheid voor een aantal onderwijskundige processen. Hiermee wordt stelselmatig getracht een gemeenschappelijke pedagogische cultuur te ontwikkelen.
- De taakinuulling van de pedagogische directieleden is voorlopig vooral gericht op schoolorganisatorische aspecten en op de zorg voor de leerlingen. De beleidsmatige aandacht voor de aansturing en opvolging van de processen en van de vakgroepen is pas groeiend. Het bewaken en aansturen van de vakgroepen om de eindtermen en leerplannen als referentiekaders te hanteren is sinds dit schooljaar in ontwikkeling. De eerste opdracht voor de vakgroepen bestaat eruit een sterkte/zwakte-analyse van hun werking op te stellen. De volgende betrachting bestaat erin de inhoudelijke werking van de vakgroepen te optimaliseren.
- Op schoolniveau is er een groeiende aandacht voor kwaliteitszorg. De school verzamelt gegevens over het eigen functioneren via bevragingen van personeelsleden en ouders, maar dit gebeurt nog niet methodisch en doelgericht. De analyse van de resultaten heeft tevens nog niet geleid tot een vertaling in doelstellingen en tot systematische bijsturingen. Een cultuur van kwaliteitszorg en het in vraag stellen van de eigen werking dringen ook stilaan door tot het niveau van de vakgroepen. Leraars worden via het project 'leraars leren van leerlingen' gestimuleerd om zich door de leerlingen te laten evalueren.

- De school heeft een duidelijke visie op haar talenbeleid ontwikkeld. Ze heeft de bestaande initiatieven rond taal geïnventariseerd en de gedateerde beleidsvisie door middel van een SWOT-analyse afgetoetst aan de actuele ontwikkelingen in het onderwijsveld. Hieruit ontwikkelde de school een dynamisch talenbeleid, dat breed gedragen wordt, dat gericht is op alle domeinen en dat jaarlijks geëvalueerd moet worden. In de eerste graad maakt het talenbeleid al deel uit van de schoolcultuur en wordt het structureel ondersteund. In de bovenbouw zijn al een aantal initiatieven tot in de klaspraktijk doorgedrongen. Omdat de GOK-werking taalvaardigheid en instructietaal als doelstelling opgenomen heeft, concentreert het talenbeleid zich momenteel op Nederlands voor de communicatie. Het beleid wil de kwaliteit van de uitvoering van haar talenbeleid regelmatig evalueren. Niet alle doelstellingen zijn echter voldoende duidelijk en meetbaar geformuleerd om evaluatie en bijstellingen mogelijk te maken.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De leerlinggerichtheid.
- De aandacht voor het algemeen welbevinden.
- De didactische uitrusting en de ICT-integratie in een aantal vakken.
- De aandacht voor een brede en harmonische persoonsvorming.
- De aandacht voor de leerbegeleiding.
- Het dynamische talenbeleid.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De aandacht voor het doorbreken van de onderwijsvormen.
- De organisatiestructuur van het beleid.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De aansturing en de opvolging van de leerbegeleiding.
- De aansturing en de opvolging van de vakwerkgroepen.
- De afstemming van de evaluatie op de leerplandoelen.
- De motivering van de B- en C-attesting.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De pedagogische samenhang.
- Het welzijnsbeleid.
- De uitgestelde beslissingen.
- De implementatie van de visieteksten.
- De expliciete benaming van het keuzegedeelte in het eerste leerjaar van de eerste graad.
- De aansturing, ondersteuning en opvolging van het talenbeleid.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Nihil.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor alle structuuronderdelen.

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Etienne Gielen

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Lut Favoreel